

اسلامك نفعنه خادم مقالات
مع الت شكر قبول ونشر اولونور

دینی، علمی، ادبی، اجتماعی

اداره خانه سی :
بایزید جامع شریفنک تربیه قابسی
قارشیننده

مرکز توزیعی :
باب عالی جاده سننده (اتحاد
تجارت) کتبخانه سی

آبونه بدلی :
سنه لکی ۱۰۰ غروش
آلتی آلتی ۵۰

مالک اجنبیه ایچین ۲۵ غروش ضم
اولونمالیدر .

آبونه قیدی معامله سی هر سنه ناک بونجی
وایکنجی آلتی آلتی اعتبار آجز اولونور

مجموعه کتب اسلامی

صاحبی، مدیری، محرری :

یازانک شخصیتی دکل، یازینک اهییتی
نظر دقته آلتینیر .

کن یازیلردن شایان قبول کوردولنار
تافرخ میراسیله درج ایدیلیر .

کونده ریله جک آثار، اوقوناقلی
و مختصرجه یازیلش اولمالیدر .

فی: غروش

رجب

جلد

عدد

۱۰

۱۳۴۲

۴

۴۵

علمیه کسوه سی حقنه

ابتدای داخل طلبه شدن ذوالکرم اقدینک
بو نسخه ده و (طلبه محفل) نده مندرج مطالعه .
نامه سی ، بکار قبیلہ ایشیتدیکم بر لطیفه بی خاطر لاتدی .
اسکدارده کائن (قوصره بابا) تنکيه سنک پوست
نشینی اولوب (شانی حافظ) دیمکله عریف بر ذات
واردی .

کندیسی نقشی شیخی اولدینی حالدہ فس گیور
اوستنه بیاض ، یاخود یشیل صاریق صاراردی .
الله رحمت ایله سین . بو ذات بر کون صاریق دن
بحث آچمش ، ارباب عمامک یک نظرده آکلاشیلا .
ییلمه سی ایچین صاریقلره علامت وضعی لزومنی
سویله مش ،

— نه یامالی؟ سؤالده شو جوانی ویرمشدی :
— اقدام ! صاریق صارمق ، سنت اولدینی
ایچین هیچ بر مسلمان بوندن منع ایدیله من . فقط
صاریقلرک اوستنه بر اشارت قونولورده صاریقلیلر
مسلمکا تقریق اولونورسه فضیلت و حیثیت اصحابنک
یا کلیشلفه اوغراماسنه میدان ویریلر . مثلاً : بنی
صولوق صاریقم ، اسکی عمام و شاشی کوزمله قاره جه
احمد جاده سندن کچرکن کورن جنازه صاحباری
(مورتیجی) ظن ایدرک صدقه ویرمه یه قالدیشیور ،
یاخود عوامدن یری ، باشنی صاریقلی کوردیکی
سیار بر مزار طاشنی خواجه وهم ایدرک مسئله
دانیشیور ! بوکی محذورله بناء ایستیورم که باشی
صاریقلیلر ، مسلمک اعتباریله فرق اولونسون . فرضا
مدرسارک صاریقنه بر رحله ، اماملره محراب ،
مؤذنلره مناره ، قیقلره سوپورکه ، اولو ییقایچیلره
لیف صابون ، اسقاطیجی ومورتیجیلره ده تابوت
تنه شیر رسمی قونولسون !

شیخ مرحومک لطیف بر اسلوب ایله صایوب
دو کدیکی صاریق علامتلرندن خاطر مدده قالا بیلر

یازدم . لطیفه دن صرف نظر ایدیلنجه علامم عمام
حقنه مرحومک کوستردیکی اسباب موجب بکده
کچنظرلق گوروشی دکلدی . اوت ، صاریقک تعممی
طولایسیله درکه فاضل بر خواجه ایله جاهل بر جرار
— خصوصینه بابانجی نظرلرده — آپرد ایدیله میور .
اوندن باشقه بعض مخلوقات وارکه سعدی نک :

اطلس کعبه را جل خر کرد
دیدیکی کی بحق بیگانه سی بولوندینی علمیه قیافته
کیریور ، پینده کی اسرائیلیات ایله قلمده کی احتراصاتی
بر قاج دولام صاریقک آلمده و سیاه بر لاطه نک
وسعت ستری آراسنده کیزله مک ایستیور . فقط
ماهیت ذاتیه سی چوق وقت مستور قالا میور ، عازیت
کسوه سنک یکنندن ، یاقاسندن تظاهر ایدیور ، بوکی
تظاهر لر ایسه خوجالر ! یاخود صوفالر ! دییه
باشلایان حقیر و نامعمل اتهاماته یول آچیور .

اهل کتاب اولان دیگر ایکی ملک آرا مزده کی
علماسی و طلبه سی ، یعنی خاخالر ایله باباسلر و شا کرد .
لرینک قیافتی ، عنعنوی بر محفوظیتله دوام ایدوب
کیدمیور . هیچ بر موسوی ، یاخود عیسوی ، خاخالر
و باباس قیافته کیریور و کیرمه یه هوسله نمیور .
بزده ایسه قضیه تمامیه بر عکس .

واقعا مسلمانلرده رهبانیت و روحانیت اولمادینی
کی اولجه بین المسلمین آری آری قیافت ده یوقدی .
فقط (عبدالملک بن مروان) ک شامده (دیوان -
الطراز) تشکیلندن اعتباراً هر مسلمانک مسلکنه
کوره قیافتی تعیین ایدیلدی .

دول اسلامیه نک هر پرنده اختصاص قیافته
اهمیت ویریلدی . ملتی دولت عثمانیه ده ایسه بو
خصوصه بالخاصه قانوقلرده کی تنوع ایله اعتنا
کوستریلدی .

ملکتمزده کی طرق علیه مشایخنک حالا کیوب
کیدر دکری مختلف الشکل تاجلر ، بو باده اجمالی
بر فکر ویردیلر .

محمود نائینک اوروپا کسوه سنی قبولندن
مشروطیتک اعلانی تاریخچه قدر علمیه و ملکیه
قیافلرنده بطی بر تبدل ایله برابر اولدجه محفوظیت
باقی ایدی. مثلا: نیم دوامه باشلا دیغ ۳۰۸ تاریخلرنده
(مقام سر عسکری) کتیه ملکیه سی، قلمده
استانبولین، یاخود ده دینغوت ایله بولونور. چیقارکن
اوسته، ساقوه، یاخود پاردده سو کیردی. جا کتله
قلمه کلیمه سی خوش کورولمز، کلیمه سیله بر
آمرک اجصورینه کیریله مزدی.

اسبق ایماندن مشهور بروسه لی رضا افندی
مرحومک برادری شاعر، راسخ افندی نیک - بر
عسکر مستشاری ایکن قلمدن ایستدیکی براقفدینک
جا کتله یانیه کتیمه سی اوزره زینه:

بر افندی ایسته مشدم، تحفه چی چراغی دکل!
دیهه تکدیر ایله مش اولدینی سوله نیر طور وردی.
اونک ایچین خار جده جا کتله کز مک ایسته یین
بعضی کنج لر، صبا خلا یین جا کتلی ری پابو جی یه
ویروب ستره لینی، آقشام اوستی چیقارکن ده
ستره لینی بیر اقوب جا کتلی ری اکتسا ایدر لردی.
مشروطیتشدن صو کر ایدی که آچیق رنگ
جا کتلی ناظر لر، پوسکولای باغلی ایسقار پینلی شیخ -
الاسلام لر! کورولمشدی. شو نمونه لردده هر کسک
ایجاب رسمیه کوره دکل، جانک ایسته دیکی شکله
کینمه سنه سبب اولمش، یاخود اکتسا خصوصنده کی
انتظام سزلنی آرتیرمشدی. یالکیز عسکر، ژاندارمه
پولیس قیافلری محفوظ قالیوردی که بو محفوظیت ده
اوقیافلره کیرمه نک ممنوع و مستلزم جزا اولماسندن
ایلری کلیوردی.

علمیه قیافتنده ایسه بویه بر ممنوعیت و محفوظیت
اولمادیغیندن جرارلق، دیانجیلک، مورتیحیلک
وامثالی مسالک خسیسه اربانک کسوه سی اولق
درکه سنه سقوط ایدیوردی، حالاده ایدیورد.

او قدر که بر حریف، رطب و یابس سوله نه رک
جراتیمک، یاخود جامع قاپیسنده طوروب دیانمک
ویا خود «صو دوکدم، حققی حلال ایتیم!» دییه
جنازه ویلسنک آرقه سندن سگپرتک اناسنده بیله
کندیسنده حیثیت علمیه وهم ایتدیرمک مفسدتیله
زی علمایه کیریورد.

الآن ده دوام ایتدیکی کی اسکیدن آناتولی
کویلرندن بر طاقم چو جو قلی طویلازلر، شهر
نلانده استانبولیه کتیر لر، کوندوزلری جوامع
شریفه ده: «عجرا نیلک قلیچی، عرشه چیقار بر
اوحی» کی تکرمله لاله، کیجه لری ده قهوه لرده،
قرا تخانه لرده «ویزک ملایه افندیلر» یاوه سیله
دیاندیر یلردی.

بو چو جو قلی، طویلا دقلری صدقه یی کندیلری
کتیرن ملتزم لره ویر لر، تسئل حاصلاتندن آنجا
یوز، یوز اللی غروش قدر برشی آلیر لردی.

بر قاچ کدا چشمک نفقه خدام اولان شو
دیلنجیلکنده طلبه علوم ایچین فوق العاده خسران
آور و حیثیت شکن بر حال واردی که اوده بوتسئل
آزیه - اوکره دیلوب - صالیویریلن اوخلوقلره
ملا! دد نیلمه سی ایدی.

حالاده بو کیلریدر که - قلمی حق به می،
یوقسه بر صنف خلقت نقطه حیاته می باطیردیغی
تفریق ایدمه یین - بعض محرر لره (صوفتاجق)
یا خود (چومزجک) کی تعصبات تحقیریه یی بلا
تفکر و یک شمولی بر معنی ایله یازدیر تیور.

کذا ذوالکرم افندینک حکایه ایتدیکی کی
خارجدن کن بر آدم، هر صاریقلی دیلنجی چو جو غنی
طلبه دن، طلبه دن هر بریخده او قیل مسئله دن
صاعقه آلدانیور.

او حالده کسوه علمیه نک ممتاز برشکه کتیر یلمه سی
وعلمایه ایله طلبه علومک او طرزده کیندیر یلمه سی

مقام طائفة نظر دفته آلتاجق مسائلند در ظن
ایدیورم . طاهر المولوی

شو سطرلری قارالادقن برقاج کون صوگرا
ایدی که « طنین ، غزته سنک ۱۴ کانون نانی ۳۴۰
تاریخی نسخہ سندہ (کسوة علمیہ) سرلوحہ لی
بر باش مقاله مندرج بولوندیغنی کوردم . حسین
جاهد بک ، بومقالہ سندہ ، منتسین علمیدن اولمایان
بعض کسانک صارینی وسیلہ اغراض ایتسکده
اولدیغندن بخله بویله بر نتیجه ویریور :

« کسوة علمیہ اوتهدن بری هرکسک طاشیمه
صلاحیتدار اولدینی ملی وعتنوی برقیافت تاق ایدیلهرک
بونک صرف علمای دینه تخصیصی مناسب کوروله میه جک
اولورسه احکام دینیہ نشر وتلقین ایله مأمور اوله جق
علما ایچون خصوصی براونیفورمه بولوناسی و بولردن
غیرلرینک دین نامنه وعظ ونصیحتده بولونعقدن منع
ایدیله سی ده عقله کلکینایر . فقط خلقیز اوتهدن بری
خواجہ لک قیافته آلیشمش اولدینی ایچون شیددی باشقه
بر علامت قارقه ایله قارشیلرینه چقاجق منسوبین علمیہ یی
نظر اعتمادیله کورمز لر . بویکیلکدن متوحش اولور لر .
اونک ایچون اوتهدن بری قلمایه خاص اولان کسوه یی
صرف علمایه منحصر بر حاله صفوت ونزاهتیه محافظه
ایتک وهیچ بر صلاحیت علمیہ یی حائر اولمایانلرک ، وعظ
وارشاده مأذون بولونمایانلرک صاریق ، جبه ، لاطه
طاشیلاری صورت قطعیه ده منع ایله مک اک موافق بر تدبیر
اولور . »

اوقافدن حسبه لله بر رجا

برایکی سنه مقدمه قدر بایزید جامع شریفه
کیروب چیقانلر اونو تمام شلردر که حکاکلر قاشیقچیلر
وتربه قایلری خارجده اخشابدن واولد قحہ ظریف
بر رسقف واردی .

کنیش صاچاقلوی ، جامع شریفه یوکسه لن
مردیوه نلره سیایان اولان بوسقفلر ، آلتلردن
کچن جماعت مسلمینی یازک کونشندن ، قیشک
یاغموردن ، قارندن محافظه ایتدکلی کی قانی

ایچلرنده وجامع داخلنده کی مهرلرکده توز
وچامورله بولانماسنه میدان ویرمز لردی .

ملنی اوقاف نظارتنک بیلیم هانکی فنی ، یاخود
اداری شعبه سی برکون بولری بیقیدیر مش ، سببی
صوراقلرده - غالباً - جامعک اسلوب معماریسیله
متناسب بولونمادیغنی ، واصلنده موجود اولمادیغنی جواغنی
ویرمشدی .

وظیفه اصلیہ سی بیقمقدن زیاده یایمق اولان
اواداره نک شو ، فنی و مساککی غیر تکشلیکی آننده ایسه
جامعک معموریتیه مغایر واصلنده غیر موجود بر چوق
آثار خرابی ، معبدک هرجهتده باصره تأسفه
مشهود اولوب طور ویروردی .

باشقه بر طرزده یایلمق اوزره بیقیدیر یلدیغنی
- انشای هدمنده سویله نیلن اوسقف و صاچاقلر ،
وقتیله غایت متین انشا اولومش ، بیقیدیر یی صیراده
بیله - ظن ایدهرم که - یاییلجق اولاندن داها
صاغلام بولونمشدی .

کیریشلری طوتدور مق ایچین جامع شریفک
دیوارلرنده آچیلمش اولان او یوقلر حالا طور مقده
وطول دورولمق سزین اوحالده بر اقیلمالری ، دست
غدر ایله آچیلمش ، فقط تدایوسنه چالیشیلماش
متروک جریجه لری آندیر مقده در .

سقفلرک سایه انداز اولدینی دملرده قایلرک
خارجنده و مردیوه نلرک مخلفنده اوستی موسامبا
قابلی تیخته بر کره وت طورور ، جماعت ده آباق قایلرینی
کره وتدن آشاغیده چیقاریردی . جامعک ایچنه
قوندره ایله کیرمک نروده ، موسامبانک اوسته بیله
پاوشله باصمق حرمتسزلک تلقی اولونوردی .

بوندن باشقه قاپینک طیشاریسنه معلق اولان
برده یاغموردن ، قارندن مصون بولوندیغنی جهته
بر چوق سنه لرک صدمات کدارشنه مقاومت
کوسته بیلیردی .